

Kiddushin (19a)

דַּתְנָא — **For it was taught in a Baraisa:** "יַעֲדָה וְהִפְדָּה" — The *pasuk* states: *if... he did not marry her through yiud, he shall cause her to become redeemed...* צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה שָׁהוּת בַּיּוֹם כְּדִי
 פְּדִיָּה — This teaches that if the master wishes to perform *yiud* on the last day of the maidservant's term, there **needs to be enough time left in the day for her to become redeemed through deduction of money.** מִכַּאן אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה — **Based upon this, R' Yose bar R' Yehudah said:** אִם יֵשׁ שָׁהוּת בַּיּוֹם כְּדִי לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ שְׂוֵה פְּרוּטָה — **If there is enough time left in this last day for her to perform a perutah's worth of work,** מְקוּדָשֶׁת — **then she can become betrothed through yiud;** וְאִם לֹא — **but if there is not enough time for this,** אֵינָה מְקוּדָשֶׁת — **she cannot become betrothed.**

The Gemara proposes to derive a law by process of analogy:
 אֹמַר אָדָם לְבִתּוֹ קִטְנָה צְאִי — **Rava said in the name of Rav Nachman:** אָמַר רַבָּא אָמַר רַב נַחְמָן — **It can be deduced from R' Yose bar R' Yehudah's understanding of yiud that a man may say to his daughter who is a minor: "Go and accept your kiddushin,"** and she may then accept *kiddushin* on her own, without any further involvement on the part of her father. לָאוּ אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה מְעוֹת הִרְאִישׁוֹנוֹת לֹא לְקִידּוּשֵׁין — **Did not R' Yose bar R' Yehudah say that in the case of yiud, the original money that the father receives is not given for the sake of kiddushin;** וְכִי מְשַׁיֵּר בֵּה שְׂוֵה פְּרוּטָה הוּוּ קִידּוּשֵׁי — **and when [the master] has allowed for a perutah's worth of time to be left in her term, then kiddushin through yiud takes effect without the father's involvement?** הֲכֵא נָמִי לֹא שָׂנָא — **Here too, when a man tells his daughter to go and accept kiddushin for herself, it is no different;** hence, *kiddushin* should take effect here as well.

Kiddushin (16a)

עֲתָנָא — **It was taught in a Baraisa:** וְקוֹנֶה אֶת עַצְמוֹ בְּכֶסֶף וּבְשֵׁוֹה כֶּסֶף וּבְשֵׁטֶר — **And [a Hebrew servant] may acquire himself as a free man through money, items worth money or a document.**

The Gemara asks:
 לִי שֵׁטֶר לָמָּה לִי — **But why would I need the master to give such a document in order to free a Hebrew servant?** לִימָא לִיה בְּאַפֵּי תְרֵי — **Let him simply tell [the servant], in front of two witnesses,** זֵיל — **"Go! I relinquish my claim upon your services";** אִי נָמִי בְּאַפֵּי בֵּי דִינָא זֵיל — **or else, let him proclaim these words, "Go, etc.," in front of a court;** for in either case, the servant would go free as a result of the master's pronouncement! —?—

The Gemara answers:
 אָמַר רַבָּא — **Rava said:** Indeed, the Baraisa speaks of a document of emancipation, זֵאת — **and [the fact that such a document is needed] shows that a Hebrew servant's body is owned by his master for the duration of the servant's term;** וְהָרַב שָׁמַח עַל גְּרַעוֹנוֹ — **and therefore, if the master verbally waives the remainder of his claim upon the servant,** אֵין גְּרַעוֹנוֹ מְחוּל — **he accomplishes nothing, and the remainder of his claim is not thereby waived.**

מחילה מטעם סילוק

תוספות (קדושין יט.) - ואם תאמר היא מתקדשת באומר לה צאי וקבלי קידושין והלא קטן לית ליה זכייה מן התורה... בשלמא גבי יעוד דהתם דין הוא שתזכה בשיור שאינו אלא מחילת שיעבוד בעלמא, ויש לומר דבדעת אחרת מקנה לה יש לה זכייה מדאורייתא.
תוספות (עבודה זרה יג.) - ואף על פי שמניחין לו את המכס ויהנה אינו נקרא נהנה מעבודת כוכבים כיון שהמעות שלו.

מחילה מטעם הקנאה

ריטב"א (טז.) - התם בעבד כנעני הפקר הוא דמהני ליה להוציאו לחירות מיהת משום דכיון דאפקריה סילק ידו ורשותו ממנו ויש לו יד לזכות בעצמו במעשה ידיו, אבל מחילה לא מהניא ליה אפילו להוציא לחירות דמחילה כמתנה הוא וכשם שאין לו יד לזכות במתנה מיד רבו כך אין לו יד לזכות במחילה זו במעשה ידיו. אבל עבד עברי שמקבל מתנה מיד רבו ויש לו יד זוכה נמי במעשה ידיו על ידי מחילה.
ריטב"א (עבודה זרה יג.) - נמצא נהנה בשביל עבודה זרה כי מפני כך מניחין לו את המכס.

מחילה כנגד רצון הלוה

מחנה אפרים (זכיה מהפקר יא) - המוחל לחבירו מה שחייב לו והלוה לא רצה במחילתו מהו דינו, וראיתי שדבר זה במחלוקת שנוי דלפי מה שכתב התוספות... מחילה לא הוי הקנאה אלא סילוק בעלמא... דלפי זה יראה דזה שמחל לחברו מה שחייב לו מעת שיצא מחילתו מפיו נסתלק שיעבודו ואפילו שלא נתרצה הלוה, אבל לפי מה שכתב הריטב"א... כל שלא רצה הלוה במחילתו לא זכה כיון שלא רצה לזכות. [ועי' להלן בדברי התשורת ש"י].

מחילה שלא בפניו

ערך השלחן (יב, ה) - מחילת חוב דאינו צריך זכייה אלא סילוק שיעבוד בעלמא מהני שלא בפניו וכי האי גוונא כתבו התוספות... ואם כן הוא הדין שלא בפניו דקטן כשלא בפניו דמי... וכן ראיתי להמחנה אפרים... הריטב"א... הכי נמי קטן דאין לו יד לזכות במתנה לא מהניא ליה מחילה. [ועי' פתחי חושן (יב, סקי"ג)].

דברי גאונים (נו, א) - מעובדא דר' עקיבא שהלך לבית המדרש י"ב שנים וכו' אמר הואיל ויהיבית לי רשות איזול וכו' אלמא אף על פי שלא אמרה בפניו קרי ליה רשות... זולת זה לפי דעת הפוסקים דסברי דמחילה בלב הוי מחילה ואינו יכול לתבוע עוד כל שכן היכא דהוציא המחילה בפיו שלא בפני הלוה דאינו יכול לחזור דהא מחילה בלב גרע מזה.

ערך השלחן (רמא, ד) - נראה לי דהוי מחילה וראיה מכתובה שנתבאר דבסתמא הוי מחילה ולא עדיפא משלא בפניו, מיהו זהו דוקא כאשר נתוודע להלוה ממחילתו וכיון לזכות במעותיו אבל כשעדיין לא נתוודע לו יכול המלוה לחזור בו דכל קנין בעי כוונה, ואף שאפשר דבמחילה לא שייך קנין דכשנסתלק שיעבודו של מלוה ממילא נשאר ביד הלוה, מכל מקום כל זמן שלא נתוודע להלוה לא נסתלק שיעבודו.

תשורת ש"י (תז) - כיון דמלוה מסלק את עצמו ממילא זכה הלוה דחצרו וידו ורשותו קונה לו שלא מדעתו... דמיד שסילק מלוה את עצמו מהחוב הוי כגר שיש לו משכון ומת הגר ובא אחר והחזיק במשכון דמוציאין ממנו... ולא חלקו אם נודע ללוה ממיתת הגר קודם שיחזיק אחר במשכון. [לפי זה כתוב בהגהה שם דלא מהני מחילה בעל כרחו של לוח דאין ידו וחצירו קונים בעל כרחו].

מעשה של התשורת ש"י

תשורת ש"י (תה) - המורה והאיש עשו מעשה אשר לא יעשה כן כי הוא שלא כדין תורה ולא כנימוס... בנידון דנן שנתייעץ עם המורה כדי שיוכל לישבע וייעצו שימחול שלא בפני הלווים כדי שלא ידעו ויוכל לחזור ולגבות החובות מהם הרי מחילה זו הוי רק להברחה ולא מהני.